

अनुत्तरश्लेष

asperity अत्रैव विजयार्थं शिखरिण्युत्तरश्लेषामनुत्तरश्रीकमाद्यं सर्वैर्नगराणां गगनबलभा-
मिधानं प्रधाननगरम् TilaMañ. 401.5.

अनुत्तरश्लेष (anuttara-sleṣa) *m.* combination with the *anuttara* (i. e. the initial sound *a*) अनुत्तरोन्मेषयोगादौकारो नाम जायते। तस्यैवानुत्तरश्लेषात् सद्योजातसमुद्भवः। अनुत्तराद्भवन्त्येते विकासो वेद्यसंश्रयाः LakṣmīT. 19.7.

अनुत्तरस (anutta-rasa) *adj.* from which flavour is not removed (i. e. tasty) अनुत्तरसानुत्तरसञ्चाषकान्तरचितस्थितिकेसरोवैः।... यो विभर्ति लक्ष्मीम् HarVi. 4.40.

अनुत्तरसंयोग (anuttara-samyoga) *m.* combination with the *anuttara* (i. e. the initial sound *a*) संघात्मान इमे कूटाश्चत्वारः समुदाहृताः। अनुत्तरेच्छायोगेन ह्येधमानः स ए स्मृतः। भूयोऽनुत्तरसंयोगादे चाप्यैथैवान् स्मृतः AbhirbuS. 16.51.

अनुत्तरसत्ता (anuttara-sattā) *f.* transcendental Reality सा चावस्थानेन इच्छेति व्यपदेश्या इव्यमाणानुद्रेका, तत एवानुत्तरसत्तापरामर्शात्मिकैव एषा Parā-Tri. 167.9; 'मनुष्यदेहमास्थाय च्छन्नास्ते परमेश्वराः। निर्वायमपि ये हार्दं त्रिकार्यं समुपासते' इति, तत्कथमस्योपासा, तथापि चानुत्तरसत्तयात्रापि भाव्यम् ParāTri. 260.14.

अनुत्तरसम्यक्संबुद्ध (anuttarasamyak-sambuddha) *adj.* who has attained perfect and unsurpassable enlightenment धर्मतेषा यद्वेधिसर्व-
श्वरमवाधिकः... ततो व्युत्थाय पुनश्चतुर्थध्यानसंनिधयेण भावाग्रिकभावनाप्रहातव्य-
कुशप्रदायां कृत्वा क्षयज्ञानकालात् प्रभृत्यनुत्तरसम्यक्संबुद्धो भवति Sphuṭā. ii. 83.25 (on 2.44)

अनुत्तरसम्यक्संबोधि (anuttarasamyak-sambodhi) *f.* perfect and unsurpassable enlightenment उपकारकतरांश्च स बोधिसत्त्वस्तान्सत्त्वानात्मनः समनुपश्यति। येषां तथा दानेनोपकरोति नात्मानम्। तेषामनुत्तरसम्यक्संबोधियुपपत्तम्भ-
तामुपादाय इति MaYānaSū. 102.27 (16.16)

अनुत्तरसानु (anuttara-sānu) *n.* highest peak अनुत्तरसानुत्तरसञ्चाष-
कान्तरचितस्थितिकेसरोवैः।... यो विभर्ति लक्ष्मीम् HarVi. 4.40.

अनुत्तरसुख (anuttara-sukha) *n.* highest happiness अहंन् देवो गुरुः
साधुधर्मश्च करुणेति सः। मन्त्राक्षरमिवाध्यायदनुत्तरसुखप्रदम् TriṣaSaPuC. iv. 6.5;
अनुत्तरसुखागारे तौ पञ्चानुत्तरोत्तरे। महाविमाने सर्वाधिसिद्धेऽभूतां सुरोत्तमौ ŚaliC.
7.139.

अनुत्तरसुर (anuttara-sura) *m.* (Jain.) class of divine beings residing in the highest heavenly region अनुत्तरसुराणां त्वं तत्रस्थानामिह
स्थितः। वेत्सि छिनत्सि संदेहम् TriṣaSaPuC. i. 3.481; आशास्ते यत् प्रयत्ना-
दनुत्तरसुरैरपि। तत् संप्राप्तं मनुष्यत्वम् TriṣaSaPuC. iii. 4.146; PārāvC. 2.85;
ततः परमविरतिनामास्ति नगरी शुभा। त्रयस्त्रिंशदधिमानानुत्तरसुरासुरा MalliC.
3.96.

अनुत्तरस्थिति (anuttara-sthiti) *f.* I excellent position बृहत्क्षेत्र इत्यनु-
त्तरस्थितिमपश्चिमानमवाचीनवृत्तिरनुकूलस्थितिर्भेन्द्रश्रियमानशे AvantiKa. 147.18;
II stability in the south, AvantiKa. 147.18.

अनुत्तरस्पृष्टा (anuttara-sprṣṭā) *adj.* (f.) mixed with the sound *a*
(अ इत्यादिसमुन्मेषः सोऽनुत्तर उदीर्यते) सा याल्यनुत्तरस्पृष्टा कण्ठे शक्तिर्विसर्गिणी
AbhirbuS. 16.64.

अनुत्तरस्वरूप (anuttara-svarūpa) *n.* essential nature of the Absolute Reality हृद्यस्वभावपरसंविदात्मकशिवविमर्शादात्म्यं तां सिद्धिं ददाति
अनुत्तर-स्वरूपतादात्म्ये हि कुलं तथा भवति ParāTri. 34.5; 45.5; ततश्च विस्तर-
तोऽनुत्तरस्वरूपनिरूपणाय ग्रन्थान्तरावतारः ParāTri. 218.5.

अनुत्तरस्वरूपा (anuttara-svarūpā) *adj.* (f.) having the supreme nature कर्तृतापि च तैस्त्र लौकिकी अङ्गीक्रियते, न त्वनुत्तरस्वरूपा Bhāsk. ii. 29.14 (on ii. 1.8)

अनुत्तरस्वर्ग (anuttara-svarga) *m.* (Jain.) the highest heavenly region जज्ञेऽथावधिना स्वामी स्वःसुखं चोत्तरोत्तरम्। अनुत्तरस्वर्गसुखं मुक्तपूर्वं स्वयं
च यत् TriṣaSaPuC. i. 2.1018.

अनुत्तरस्वर्गिन् (anuttarasvarg-in) *m.* (Jain.) one living in the highest heavenly region संशयात्नाथ। हरसेऽनुत्तरस्वर्गिणामपि Vitarā. 10.3;
TriṣaSaPuC. ii. 6.625.

अनुत्तरस्वातन्त्र्यबल (anuttarasvātantrya-bala) *n.* power of the autonomy or absolute freedom of the Absolute Reality पूज्यो हि स्वयं
सृज्यते, स परं स्वतन्त्रचिन्मयतापरमार्थ एव अनुत्तरस्वातन्त्र्यबलात् ParāTri. 266.11.

अनुत्तरहेतु (anuttara-hetu) *m.* cause of the non-reply न चात्रा-
सृष्ट्यादयोऽनुत्तरहेतवः संभवन्ति ManuBh. ii. 98.26 (on 8.56)

अनुत्तरा (an-uttarā) *f.* A Supreme Reality क्षोभे क्षीणेऽनुत्तरायां स्थितौ

तां वन्दे देवीं स्वात्मसंवित्तिमेकाम् ParāTri. 2.3; B epithet of Rādhā (lit. the most excellent woman) अनुत्तरा दुःखहन्त्री दुःखकर्त्री कुलोद्गहा ... इति ... राधानामसहस्रकम् PāñcaRā.(Nā.) v. 5.32.

अनुत्तरांशभूता (anuttarāṁśa-bhūta) *adj.* (f.) which has become (i. e. which constitutes) the portion of the (mystic) supreme Śrīcakra (i. e. which constitutes) the portion of the (mystic) supreme Śrīcakra वामा ज्येष्ठा रौद्री चाम्बिका चानुत्तरांशभूताः स्युः KāmkaVi. 23 (comm. अनु-
त्तरांशत्वेन श्रीचक्रान्तर्गतार्थोमुखपञ्चत्रिकोणाकृतित्वेन भूता जाता इत्यर्थः)

अनुत्तराकुलस्वरूप (anuttarākula-svarūpa) *adj.* which is of the essential nature of the highest *ākula* or Śiva अनुत्तराकुलस्वरूपात् अकारात् आरभ्य शक्तिस्फाररूपकलापर्यन्तं यत् विश्वं प्रसृतम् PratyabhiHr-
50.2(20)

अनुत्तराग (anutta-rāga) *m.* continuous passion क्रियतेतरां रतिरनुत्तरा गायता मधुपेन चानिश्चमनुत्तरागायता HarVi. 5.40 (comm. अनुत्तेन चाक्षुण्णेन रागेण)

अनुत्तरात्मक (anuttarātma-ka) *adj.* of the nature of the highest (reality) स्वोक्तनीत्या अनुत्तरात्मकस्वहृदयसूक्ष्मनेन रचिता स्फारिता Bhāsk. ii. 316.24 (on iv. 1.18)

अनुत्तरादि (an-uttarādi) *adj.* other than the northern quarter or region etc. उत्तरादावप्युत्तरदिग्भिधानं अनुत्तरादावप्युत्तरदिग्भिधानम् KāvyaMi. 96.14; Kāvyañu.(He.) 155.3.

अनुत्तराधर (an-uttarādhara) *adj.* not having (distinction such as) higher or lower, not hierarchical संवेऽनुत्तराधरे CāndraVyā. i. 3.33.

अनुत्तरानन्दात्मक (anuttarānandātma-ka) *adj.* of the form of a (anuttara) and ā (ānanda) अनुत्तरानन्दात्मकं वपुर्न व्यपसरति — अव्यपदेशरूप-
त्वात् ParāTri. 172.6.

अनुत्तरानन्यसाक्षिन् (anuttarānanya-sākṣin) *adj.* having unexcelled unique perceiver अनुत्तरानन्यसाक्षिपुमर्थोपायमभ्यधात्। ईश्वरप्रत्यभिज्ञाख्यं यः
PratyabhiVi. i. 8.1 (on i. 1.1) (Bhāsk. अविद्यमान उत्तरः श्रेष्ठः यस्मात् तादृशश्चासौ नान्यः साक्षी ग्राहको यस्य तादृशश्च यः पुमर्थः मोक्षाख्यः पुरुषार्थः)

अनुत्तरानुरोध (anuttarānurodha) *adj.* having unsurpassable plea-
sure (i. e. highly pleased) दर्शनं पुरस्तात्तन्मोहं व्यतरमनुत्तरानुरोधः ŚriKaC.
17.49 (comm. जातानुरोधः)

अनुत्तरापत्ति (anuttarāpatti) *f.* undesired contingency of non-reply कित्तेति वादिन्यनुत्तरापत्तेः प्रमात्वनिरूपणवैयर्थ्यापाताच्च KhaṇḍanKā. 449.2.

अनुत्तरामृत (anuttarāmṛta) *n.* supreme immortality हृदयमनुत्तरा-
मृतकुलं मम संस्फुरतात् ParāTri. 1.8 (comm. अनुत्तरामृतकुलं स्वातन्त्र्य-
रूपम्)

अनुत्तराम्नाय (anuttarāmnāya) *m.* the highest doctrine (viz. *br̥dhvāmnāya*) अनुत्तराम्नायाख्यस्वरूपे ... महात्रिपुरसुन्दरि (नमः) BrahmanḍP. iii. 43.14 (21); निरुत्तरपदेनोर्ध्वाम्नायतन्त्रं तस्यानुत्तराम्नायपदेनापि व्यवहारः
SetuBa. 23.30.

अनुत्तराय (anuttarāya) *adj.* [w. r. for अनन्तराय] LalVi. 15.68 [DBHS.]

अनुत्तरार्थ (an-uttarārtha) *adj.* not meant for the subsequent (modified) offering (i. e. meant for the archetype offering) उत्तरार्थस्तु
स्वाहाकारः ...। अनुत्तरार्थो वाधैवत्वात् MimāSū. vii. 4.15.

अनुत्तरार्ह (an-uttarārha) *adj.* not deserving an answer (संसारस्य ... अस्ति क्रमसमाप्तिर्न वेति। अवचनीयमेतत्) अवचनीयमनुत्तरार्हमेतत् TatvVai. 215.17 (on 4.33)

अनुत्तरार्हभाव (anuttarārahambhāva) *m.* unsurpassable I-consciousness भैरववक्त्रं सृष्टिरामशक्तिमकम्, अनुत्तरार्हभावसाराकाराकाररूपशिवशक्तिसंघट्ट-
समापत्तिक्षोभात्मकम् ParāTri. 13.12.

अनुत्तरिक (an-uttarika) *adj.* not superior, who has not a higher aim ते तु अजीविक धर्मचरणाम् उत्तरिकाण अनुत्तरिकाणाम्।... आचर्या हि भवन्ति
ŚikṣāSa. 332.1 [DBHS.]

अनुत्तरिकृत्य (anuttarikṛt-ya) *ger.* having made or rendered replyless इतो जल्पन् युजे हेतुं चक्री चक्राप्रवेशनम्। न शक्योऽनुत्तरिकृत्य निरोद्धुं
गुरुणापि TriṣaSaPuC. i. 5.511.

अनुत्तरीय (an-uttariya) *adj.* [f. -ā] I not wearing (lit. having) an upper garment नानुत्तरीयं गृहान्निर्गच्छेत्। नानुत्तरीया ŚākhāLiDS. 77; 78; सशस्त्रोऽनुत्तरीयो वा मुक्तकेशः सहासनः। वामहस्तेन वा वादं वदन्दण्डमवाप्नु-
यात् KātySm. 49; अनुत्तरीयः ...। श्रौतम् ... कर्म न नमश्चिन्तयेदपि। इति अनु-
त्तरीयस्य कर्ममात्रनिषेधात् SmṛtiCan. ii.299.19; CaturCin. iii(1). 370.7;
II not to be used as an upper garment तत्रानुत्तरीयाणि शाणादीनि Manu-